

Hà Nội, ngày 25 tháng 6 năm 2022

**BÁO CÁO KẾT QUẢ GIÁM SÁT CỦA CCM
Về thực hiện Dự án phòng, chống HIV/AIDS, Lao
tại tỉnh Nam Định, ngày 20-06-2022**

Thực hiện Chương trình làm việc năm 2022, ngày 20/6/2022, CCM đã tổ chức Đoàn giám sát kết quả triển khai thực hiện Dự án P/c HIV/AIDS, Lao năm 2021 và 6 tháng đầu năm 2022 tại tỉnh Nam Định. Đoàn giám sát do TS. BS. Nguyễn Trọng An, Phó chủ tịch Ủy ban giám sát CCM làm Trưởng đoàn, tham gia đoàn có TS. Nguyễn Văn Tiên (chuyên gia của CCM) và TS. Nguyễn Đức Thụ (chuyên gia của CCM).

Đoàn giám sát đã làm việc với Sở Y Tế, Trung tâm Kiểm soát dịch bệnh (CDC), Bệnh viện phổi Nam Định, Trung tâm Y tế huyện Xuân Trường, Trạm Y tế xã Xuân Hòa (huyện Xuân Trường). Đoàn giám sát xin báo cáo CCM một số kết quả chính như sau:

1. Một số kết quả chính về P/c HIV và P/c Lao năm 2021 và 6 tháng đầu năm 2022

- Nam Định có dân số trên 1,8 triệu người, khoảng 30% theo đạo Thiên chúa, nông nghiệp chiếm khoảng 80% dân số, nhiều người dân đi làm ăn xa nhà nên nảy sinh một số vấn đề xã hội nổi cộm, nhiều người bị nhiễm HIV, nghiện ma túy, lao...

- Dịch Covid-19 bùng phát và diễn biến rất phức tạp trong cả năm 2021 đến tháng 3/2022, cả hệ thống chính trị, ngành y tế và các sở, ban, ngành của tỉnh tập trung P/c đại dịch, ảnh hưởng đến công tác phát hiện, quản lý điều trị cho người nhiễm HIV/AIDS và bệnh nhân lao. Từ tháng 4/2022 đến nay, tình hình dịch Covid-19 ổn định, chính phủ chỉ đạo thực hiện chuyển P/c Covid-19 sang trạng thái bình thường mới nên việc triển khai thực hiện P/c HIV/AIDS và lao thuận lợi và hiệu quả hơn.

1.1. Về kết quả của Dự án P/c HIV

- Số người nhiễm HIV lũy tích (đến 31/5/2022): 5.886 người, tử vong 1.677 người, số mới phát hiện trong 6 tháng đầu năm 2022 là 16 người; quản lý được 70% người nhiễm HIV còn sống tại cộng đồng.

- Tỉnh đã tích cực truyền thông về P/c HIV, cung cấp bao cao su, bơm kim tiêm, dịch bôi trơn cho nhóm đối tượng PNBD, MSM, NCMT...; xét nghiệm phát hiện người nhiễm HIV tại trại giam, cộng đồng (sinh phẩm xét nghiệm từ GF)...; phối hợp với Viện phát triển Xã hội triển khai các dịch vụ xét nghiệm HIV cho nhóm NCMT, PNBD, MSM phát hiện 5 trường hợp HIV (+).

- Trong 6 tháng đầu năm 2022, có 3 chỉ số về P/c HIV (người NCMT, MSM được tiếp cận dịch vụ dự phòng và người được xét nghiệm HIV tại trại giam) đạt và vượt chỉ tiêu giao; có 5 chỉ số không đạt chỉ tiêu giao (chỉ đạt từ 4% đến 88%), trong đó thấp nhất là chỉ số MSM được xét nghiệm HIV chỉ đạt 4%.

- CDC Nam Định đã phối hợp tốt với trại giam, hỗ trợ sinh phẩm và kinh phí để cán bộ y tế trại giam tự thực hiện, nhờ đó đạt 130% chỉ tiêu.

- Điều trị cai nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng methadone tại 8/10 huyện thị. Hiện tại, có trên 2.100 người đang được điều trị ARV, 244 người được điều trị viêm gan C (đạt 122% chỉ tiêu giao).

- CDC tỉnh cấp thuốc ARV cho các huyện, huyện cấp cho bệnh nhân 10 ngày/1 lần, đáp ứng đủ nhu cầu của địa phương; thuốc ARV do BHYT chi trả, GF hỗ trợ cho phần đồng chi trả và hỗ trợ cho bệnh nhân không có BHYT.

- Năm 2021 giải ngân được 2,07 tỷ đồng, đạt 89,3% kế hoạch. Trong 6 tháng đầu năm 2022 giải ngân được 0,376 tỷ đồng, chỉ đạt 11,1% kế hoạch (do tác động của Covid-19 trong quý 1/2022 và còn một số hoạt động đã thực hiện xong nhưng chưa thanh quyết toán); nếu tính toàn bộ các hoạt động đã thực hiện xong thì ước giải ngân được khoảng 50%.

** Một số khó khăn, hạn chế:*

- Việc điều trị dự phòng trước phơi nhiễm HIV còn khó khăn, tỷ lệ được điều trị dự phòng thấp (đạt 42% kế hoạch).

- Địa phương không có CBO và nhóm đồng đẳng viên về P/c HIV nên khó tiếp cận với đối tượng có nguy cơ cao tại cộng đồng, nhất là với nhóm MSM (cả tỉnh Nam Định chỉ có 1 nhóm 4-5 đồng đẳng MSM và hoạt động không mạnh). Hiện cũng chưa có dữ liệu khảo sát đầy đủ về những vấn đề này tại Nam Định.

1. 2. Kết quả hoạt động của Dự án P/c Lao

- Năm 2021, mặc dù đại dịch Covid-19 diễn biến phức tạp, UBND tỉnh cũng quan tâm nhiều tới công tác P/c lao, đã ban hành kế hoạch số 39/KH - UBND, ngày 31/3/2021 của Ủy ban nhân dân tỉnh về Kế hoạch P/c lao tỉnh Nam Định giai đoạn 2021 - 2025 làm cơ sở để thúc đẩy triển khai thực hiện P/c lao tại địa phương.

- Trong năm 2021, các chỉ số về P/c lao đạt từ 13,5% - 90% kế hoạch, trong đó chỉ số bệnh nhân lao mới phát hiện đạt 89%, 49 ca lao kháng thuốc (đạt 70% chỉ tiêu), phát hiện bệnh nhân nhi mắc lao thấp nhất (chỉ đạt 13,5%). Do tác động dịch bệnh, nhất là vào thời điểm quý 4/2021 và 1 số tháng đầu năm 2022, nên không thực hiện được khám sàng lọc phát hiện lao tại cộng đồng. Bệnh viện Phổi Nam Định được trưng dụng 1/3 làm cơ sở thu dung điều trị Covid.

- Trong 6 tháng đầu năm 2022, các chỉ số về P/c lao năm 2022 đạt từ 17,3% - 100% kế hoạch, trong đó chỉ số bệnh nhân lao mới phát hiện đạt 68,1%, số bệnh nhân lao nhi mới phát hiện chỉ đạt 17,3% (do nhiều gia đình không chấp nhận và không điều trị tại địa phương, tuy nhiên sau khi được tư vấn kỹ thì nhiều gia đình đưa con đi khám, điều trị tại tuyến trung ương). Từ tháng 04/2022, đã phê duyệt chương trình khám sàng lọc chủ động phát hiện bệnh nhân lao ở cộng đồng, tập trung vào đối tượng nguy cơ cao (bệnh nhân tiểu đường, công nhân may, người dân ở hộ gia đình có người mắc lao..) ở 1 số địa bàn.

- Kết hợp y tế công và tư trong P/c Lao, làm tốt theo mô hình 1 (khám phát hiện và giới thiệu).

- Có tình trạng thuốc điều trị lao kháng thuốc khi nhận đã sắp hết hạn sử dụng nên địa phương đã chủ động đề nghị và được trung ương đồng ý sử dụng để điều trị cho bệnh nhân lao thường có tổn thương nặng đạt hiệu quả tốt.

- Bệnh nhân lao kháng thuốc tuy đã được GF hỗ trợ 1 triệu đồng/người/tháng trong 20 tháng để bồi bổ sức khỏe phòng tác dụng phụ của thuốc lao, song mức chi bồi dưỡng như vậy quá thấp so nhu cầu.

- Việc thanh quyết toán kinh phí dự án về cơ bản thuận lợi (Trung tâm y tế huyện ký hợp đồng trách nhiệm với CDC và thực hiện thu hộ, chi hộ và chuyển chứng từ cho CDC tỉnh), không có vướng mắc như một số địa phương khác.

- Kết quả giải ngân 6 tháng đầu năm 2022: đã thanh quyết toán 0,466 tỷ đồng/3,4 tỷ đồng, đạt 13,7% (do đầu tháng 4/2022 mới được phê duyệt kinh phí).

** Một số tồn tại, hạn chế:*

- Công tác khám sàng lọc chủ động phát hiện bệnh nhân lao mới chưa được thường xuyên, chủ yếu bệnh nhân lao mới được phát hiện là do người bệnh tự đến khám chữa bệnh tại các cơ sở y tế.

- Cơ chế tự chủ tài chính áp dụng đối Bệnh viện phổi gây ảnh hưởng đến hiệu quả của công tác P/c lao, vì bị thiếu nhân lực và kinh phí cho công tác P/c lao; nguồn lực từ ngân sách địa phương cho P/c lao còn hạn chế.

- Tình hình bệnh lao, lao kháng đa thuốc diễn biến phức tạp, việc quản lý, điều trị cũng gặp nhiều khó khăn. Việc triển khai điều trị dự phòng phơi nhiễm lao còn hạn chế, do thiếu sự hợp tác của các gia đình, mặc dù đã được tư vấn đầy đủ; thiếu nguồn lực để triển khai khám phát hiện chủ động trên diện rộng.

- Người bệnh lao thường không có việc làm ổn định nên ngành y tế gặp nhiều khó khăn trong quản lý, theo dõi điều trị.

2. Dự án C19RM

Năm 2022, tỉnh Nam Định nhận máy xét nghiệm Covid-19, máy tách chiết và chia trộn mẫu tự động, sinh phẩm xét nghiệm, khẩu trang N95 và quần áo bảo hộ đáp ứng nhu cầu P/c Covid-19 tại địa phương. Các thiết bị và 1 số sinh phẩm, khẩu trang được đưa vào sử dụng có hiệu quả,

Tại 1 trung tâm y tế huyện cho biết, quần áo bảo hộ nhận về vẫn để trong kho, do chưa có nhu cầu sử dụng; một số sinh phẩm xét nghiệm sẽ hết hạn vào tháng 9/2022, vì vậy cần mở rộng đối tượng được xét nghiệm.

3. Một số kiến nghị

- CDC và Bệnh viện phổi cần đẩy mạnh triển khai các giải pháp hiệu quả để hoàn thành các chỉ tiêu kế hoạch năm của dự án P/c HIV, Lao, nhất là các chỉ tiêu chưa đạt trong 6 tháng đầu năm 2022.

- tăng cường chỉ đạo Bệnh viện phổi và các đơn vị liên quan chủ động khám sàng lọc phát hiện bệnh nhân lao mới, nhất là lao trẻ em, lao kháng thuốc, lao ở nhóm có nguy cơ cao; tăng cường tư vấn, điều trị đối với lao tiềm ẩn.

- Sở Y tế cần quan tâm chỉ đạo các đơn vị chuyên môn để huy động các ban, ngành và tổ chức xã hội, các nhóm đồng đẳng tham gia P/c HIV/AIDS, lao nhằm tiếp cận với các nhóm có nguy cơ cao tại cộng đồng (nhất là nhóm đồng giới nam).

- Các đơn vị chuyên môn cần tham mưu đề Sở Y tế vận động Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh trong việc hỗ trợ kinh phí địa phương cho công tác P/c HIV và P/c lao.

- Đề nghị Quỹ toàn cầu nên tăng mức kinh phí hỗ trợ hằng tháng cho bệnh nhân lao kháng thuốc trong quá trình điều trị bệnh.

NGƯỜI BÁO CÁO

TM. ĐOÀN GIÁM SÁT

(Đã ký)

Nguyễn Đức Thụ

TS. BS Nguyễn Trọng An

Phó chủ tịch Ủy ban giám sát của CCM